

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА

УДК 343.14; 343.98

ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ОСОБИ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ: ПРЕД'ЯВЛЯТИ ЧИ НЕ ПРЕД'ЯВЛЯТИ

Анатолій Волобуєв

*Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
проспект Науки, 26, Дніпро, Україна, 49005,*

e-mail: vaf26@ukr.net

ORCID ID: 0000-0001-9419-7446

Проаналізовано слідчо-судову практику пред'явлення особи для впізнання та значущість її результатів для доказування важливої обставини кримінального правопорушення. Обґрунтовано, що в кримінальному провадженні рішення стосовно пред'явлення особи для впізнання має ухвалюватися тільки з метою її ідентифікації. Наголошено, що пред'явлення для впізнання особи спрямовано на використання образу правопорушника, що утворився в пам'яті очевидця кримінального правопорушення, для суб'єктивного ототожнення особи, яка пред'являється. З'ясовано, що проведення цієї слідчої (розшукової) дії не є обов'язком слідчого – відповідне рішення приймається ним тільки за наявності необхідних для цього умов. Запропоновано такими умовами вважати: 1) встановлення очевидця, який сприймав особу кримінального правопорушника за сприятливих для цього обставин і надав відповідні показання; 2) виявлення очевидцем впевненості у впізнанні кримінального правопорушника і надання показань щодо загальних та окремих його ознак; 3) внутрішнє переконання слідчого в тому, що надані очевидцем відомості щодо ознак правопорушника та обставин їх сприйняття є достатніми для ідентифікації особи шляхом пред'явлення її для впізнання.

Ключові слова: пред'явлення для впізнання, ідентифікація, суб'єктивне ототожнення, процесуальний порядок, прямий доказ.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2025.80.282>

Вступ. Пред'явлення для впізнання особи належить до одних із найбільш складних слідчих (розшукових) дій. Це обумовлено тим, що воно має за мету ідентифікацію особи (найчастіше підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення) і відбувається за уявним образом, який утворився і зберігся у пам'яті потерпілого чи свідка. А така можливість існує не у всіх випадках, коли встановлені очевидці кримінального правопорушення. Процес впізнання є внутрішнім психологічним процесом і не може безпосередньо простежуватися слідчим (прокурором). Тому для уникнення помилок прийняття рішення щодо проведення даної процесуальної дії має враховувати низку умов і правил.

Постановка проблеми. Судова практика останніх років показує, що під час досудового розслідування нерідко допускаються грубі помилки в пред'явленні особи для впізнання. Так, Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду періодично констатує суттєві порушення процесуальної процедури у проведенні даної слідчої (розшукової) дії (далі СРД), що призводять до визнання відповідного

© Волобуєв А., 2025

протоколу недопустимим доказом, а відтак й ухвалення виправдувального вироку [11; 10, с. 60– 61]. Видається, що однією з вагомих причин цього є помилкове тлумачення сутності пред'явлення для впізнання і підстав його проведення. Наприклад, в окремих підручниках і навчальних посібниках досі стверджується, що пред'явлення для впізнання має метою не тільки ототожнення певного об'єкта, а й встановлення його групової (родової) належності – схожості з об'єктом, який сприймався учасником досудового розслідування за певних обставин кримінального правопорушення [7, с. 299; 8, с. 331; 12, с. 124].

Аналіз останніх досліджень. Після суттєвого концептуального оновлення Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК) в 2012 р. і більш детальної регламентації пред'явлення для впізнання проблемні питання його проведення знайшли висвітлення в працях дослідників-правників (К. Гриненко [3], О. Гарасимів та О. Ряшко [2], М. Єфімов [4], Я. Конюшенко [6], Є. Лук'янчиков, Б. Лук'янчиков та О. Микитенко [9], О. Волобуєва [1] та ін.). Але в наукових публікаціях вказаних авторів поряд з цілком правильними твердженнями (іноді вони потребують додаткової аргументації або уточнення), як видається, містяться й положення, сформульовані під впливом застарілих уявлень щодо сутності пред'явлення для впізнання та підстав для прийняття рішення про його проведення.

Мета і завдання дослідження. Метою є доведення, що в кримінальному провадженні рішення стосовно пред'явлення особи для впізнання мусить прийматися тільки з ціллю ідентифікації, для чого повинен бути встановлений факт відображення у пам'яті певного очевидця кримінального правопорушення не тільки загальних, а й окремих ознак незнайомої йому особи. Для досягнення зазначеної мети вирішувалися завдання щодо охарактеризування відповідних процесуальних положень і приписів, з'ясування тенденцій у слідчій і судовій практиці, наукових публікаціях.

Виклад основного матеріалу. Збирання доказів під час досудового розслідування здійснюється шляхом виявлення, фіксації і вилучення не тільки слідів матеріального характеру, а й суб'єктивних образів, що утворилися в пам'яті учасників та очевидців кримінального правопорушення. Такі сліди стають доказами тільки за умови, що вони були виявлені в установленому процесуальному порядку і було встановлено причинно-наслідковий зв'язок з розслідуваною подією. Оскільки між кримінальним правопорушенням та його розслідуванням завжди існує певний проміжок часу, перед суб'єктом розслідування завжди постає завдання ідентифікації (ототожнення) певних об'єктів (людей і речей), які були виявлені під час досудового розслідування, з об'єктами, що були задіяні в механізмі кримінального правопорушення і залишили відповідні сліди. Вирішення цього завдання можливе і за матеріальними слідами, й ідеальними – суб'єктивними образами в пам'яті учасників та очевидців певної події. Для здійснення процедури отримання доказів за ідеальними слідами передбачена СРД, яка мала доволі довгу історію формування [6] та отримала назву пред'явлення для впізнання. Процедура ідентифікації особливо актуальна щодо людей, зокрема осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення. У зв'язку з вирішенням цього завдання варто звернути увагу, що підставою проведення будь-якої слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети (ч. 2 ст. 223 КПК).

Чому некоректним є твердження, що метою впізнання може бути встановлення групової належності (схожості) об'єкта, що пред'являється? Видається, що потрібно враховувати два чинники. Перший з них – відповідно до семантичного тлумачення впізнання (впізнавання) є сприйняттям певного об'єкта, як уже відомого з минулого досвіду, що відбувається шляхом порівняння наявного сприйняття зі слідами, що

зберігаються в пам'яті, і воно може мати кілька ступенів [13, с. 64]. Залежно від ступеня може мати місце суб'єктивне ототожнення (впізнання одиничного конкретного об'єкта), або тільки встановлення групової приналежності чи подібності (віднесення об'єкта до загальної групи). Але є і другий чинник – законодавець окреслив умови пред'явлення для впізнання так, що вони націлюють на встановлення тільки суб'єктивної тотожності конкретного об'єкта. Зокрема, особа повинна бути пред'явлена особі, яка впізнає, разом з іншими особами тієї ж статі, яких має бути не менше трьох і які не мають різких відмінностей у віці, зовнішності та одязі (ч. 2 ст. 228 КПК). Тобто учасник кримінального провадження, який впізнає, повинен сприйняти групу з 4-х осіб, які за загальними анатомічними ознаками та ознаками одягу є однорідною групою без різкого виділення когось з цієї групи. Тому на цьому тлі питання типу «Чи є серед пред'явлених Вам осіб людина, схожа на ту, що сприймалася при певних обставинах?» буде позбавленим глузду. Адже особа, яка впізнає, може вказати на людину, що була залучена як статист, або вказати на 2-х чи більше осіб, апелюючи до їх загальних ознак зовнішності. Такі випадки мали місце у слідчій практиці і вони створювали для слідчого (і процесу доказування загалом) проблемну ситуацію.

Потрібно наголосити, що пред'явлення 4-х осіб є необхідною умовою саме для впізнання однієї конкретної особи і певною гарантією від помилкового ототожнення. Так, при пред'явленні для впізнання підозрюваного потерпілому чи свідку пропонується відповісти на питання у формі «Чи впізнаєте когось з пред'явлених вам осіб?», відповідь на яке може бути позитивною чи негативною. При позитивній відповіді пропонується вказати на особу, яку було впізнано, і пояснити, за якими ознаками вона впізнана (ч. 3 ст. 228 КПК). При негативній відповіді вона фіксується у протоколі, наприклад, у формі «нікого не впізнаю». Водночас недоречним є встановлення і фіксація у протоколі відмінностей, на підставі яких особою, яка впізнавала, було зроблено негативний висновок.

Важливою умовою пред'явлення для впізнання, яка повинна враховуватися під час прийняття чи неприйняття рішення щодо проведення даної СРД, є обов'язковий попередній допит особи, яка буде впізнавати. Метою такого допиту є попереднє з'ясування, а чи може ця людина, впізнати ту особу, яка знаходилася у певному місці і вчиняла певні дії. Тобто слідчому потрібно переконатися у тому, що потерпілий або свідок дійсно запам'ятали зовнішній вигляд і прикмети цієї особи, достатні для того, щоби сприймаючи групу з 4-х осіб, ідентифікувати одну з них, як таку, що сприймалася раніше. Також важливим є встановлення обставин (відстані, умов освітлення тощо), за яких відбувалося сприйняття особи, про яку йдеться під час допиту. Отримані відомості повинні знайти відображення у протоколі допиту, в якому повинно бути зафіксовано комплекс загальних та окремих ознак зовнішності вказаної особи, достатніх для її ідентифікації. Саме наявність такого зафіксованого комплексу ознак і суб'єктивна впевненість допитаного потерпілого або свідка є підставою для прийняття рішення щодо пред'явлення підозрюваної особи для впізнання. Тобто, тільки в цьому випадку «об'єкт є придатним для ідентифікації».

До цього слід додати, що проміжок часу між допитом особи і пред'явленням для впізнання має бути мінімальним, щоби виключити вірогідність негативного впливу на неї з боку інших осіб. Тобто йдеться про збереження того суб'єктивного образу правопорушника, який сформувався в пам'яті потерпілого чи свідка. У зв'язку з цим слідчий (прокурор) також повинен усвідомлювати недопустимість такого впливу і з його боку. Зокрема, категорично забороняється попередньо показувати особі, яка буде впізнавати, особу, яка повинна бути пред'явлена для впізнання, та надавати інші відомості про прикмети цієї особи (ч. 1 ст. 228 КПК).

Водночас потрібно звернути увагу, що законодавець врахував таке суб'єктивне психічне явище, як симультанне сприйняття об'єктів, що суттєво впливає на процес подальшого їх впізнання. В цьому випадку впізнання відбувається в результаті миттєвого цілісного ототожнення людини за її образом, що зберігся в пам'яті особи [5, с. 118–125]. У ч. 1 ст. 228 КПК зазначається, що у випадку, коли особа під час допиту заявляє, що вона не може назвати прикмети, за якими впізнає особу, проте може впізнати її за сукупністю ознак, у протоколі має бути зазначено, за сукупністю яких саме ознак вона може впізнати особу. Тобто слідчому потрібно все ж таки за можливості максимально виокремити ознаки, за якими можлива ідентифікація особи, яка буде пред'являтися для впізнання. Цей нюанс у визначенні достатності підстав для проведення даної СРД є надзвичайно важливим. Його потрібно врахувати з огляду на припис, відповідно до якого особі, яка впізнає, пропонується не тільки вказати на особу, яку вона впізнає, а й пояснити, за якими ознаками вона її впізнала (ч. 3 ст. 228 КПК). Це пояснення повинно бути зафіксовано в протоколі і має корелювати з протоколом допиту, де зафіксовані показання про відповідні ознаки, які поклалися в основу рішення здійснити пред'явлення для впізнання. На таку кореляцію звертається особлива увага під час судового розгляду і є випадки, коли суди з цих причин визнавали протокол пред'явлення для впізнання недопустимим доказом, коли в ньому не було вказано, за якими саме ознаками відбулося впізнання.

З огляду на те, що пред'явлення для впізнання зорієнтовано законодавцем тільки на суб'єктивне ототожнення його результат завжди є прямим доказом, але він може бути двояким. Так, впізнання потерпілим чи свідком пред'явленого підозрюваного є безпосереднім доказом його причетності до кримінального правопорушення і цей доказ покладається в основу обвинувачення (обвинувальний вирок). Невпізнання ж пред'явленого підозрюваного є прямим доказом його непричетності до кримінального правопорушення і покладається в основу доказування його невинуватості (виправдувальний вирок). Тому протокол пред'явлення для впізнання і протокол допиту особи, яка впізнавала, та інші обставини проведення цієї СРД стають предметом ретельного аналізу з боку сторони захисту під час судового розгляду. І виявлення будь-яких порушень зазначених процесуальних правил тлумачиться на користь захисту, як підстава для визнання зафіксованого в протоколі позитивного результату впізнання недопустимим доказом.

У контексті зазначеної проблематики потрібно звернути увагу ще на один аспект пред'явлення особи для впізнання, а саме на суб'єктів ідентифікації та оцінки його результатів. Видається, не може бути сумнівів, що єдиним суб'єктом ідентифікації виступає особа, яка сприймає групу з 4-х осіб, які за загальними анатомічними ознаками та ознаками одягу є однорідною групою без різких відмінностей. Ідентифікація відбувається шляхом зіставлення ознак присутніх осіб з образом особи, який зберігся у пам'яті потерпілого чи свідка-очевидця. Цей акт ідентифікації є внутрішнім психічним процесом, який не піддається зовнішньому контролю, а тому слідчий і присутній захисник підозрюваного попередньо оцінюють його шляхом зіставлення попередньо отриманих показань з результатом (впізнання чи невідпізнання) в контексті дотримання процесуальної процедури. Але іноді трапляється так, що сторона обвинувачення, прагнучи отримати відповідний прямий доказ, йде на свідоме і приховане порушення встановлених процесуальних приписів. Так, у справі № 761/2021/16-к обвинувачений у грабежі ОСОБА_7 був виправданий судом через те, що після затримання працівниками поліції він попередньо був показаний потерпілому одноособово на вулиці (було встановлено під час допиту потерпілої і свідків у суді). І лише після цього він був пред'явлений для впізнання у приміщенні

правоохоронного органу. Ця обставина була оцінена судом як підстава для визнання протоколу пред'явлення для впізнання недопустимим доказом і виправдання обвинуваченого, не дивлячись на інші подані стороною обвинувачення докази [11].

Висновки. 1. Пред'явлення для впізнання особи є слідчою (розшуковою) дією, яка спрямована на використання для суб'єктивного ототожнення одиної конкретної особи образу правопорушника, що утворився в пам'яті того чи іншого очевидця кримінального правопорушення. Проведення даної СРД не є обов'язком слідчого за наявності будь-якої кількості очевидців кримінального правопорушення. Прийняття рішення щодо пред'явлення певної особи для впізнання має базуватися на впевненості слідчого, що ідентифікація підозрюваного в такий спосіб є можливою. Визначення такої можливості ґрунтується на:

- встановленні очевидця, який сприймав особу кримінального правопорушника за сприятливих для цього обставин, і надав відповідні показання (потерпілий, свідок);

- виявленні очевидцем впевненості у впізнанні кримінального правопорушника і наданні показань щодо загальних та окремих його ознак;

- наявності внутрішнього переконання слідчого в тому, що надані очевидцем відомості щодо ознак правопорушника та обставин їх сприйняття є достатніми для ідентифікації певної особи шляхом пред'явлення її для впізнання.

2. Рішення слідчого має враховувати, що впізнання є особливою формою ототожнення, яка суттєво відрізняється від ідентифікації, що здійснюється за матеріальними слідами кримінального правопорушення. Її специфіка обумовлена тією обставиною, що процедура ототожнення відбувається у внутрішньому світі людини, психічні процеси якої не можуть простежуватися та оцінюватися ні слідчим, ні кимось іншим. Тому для забезпечення достовірності результатів сторона обвинувачення має приймати ретельно виважене та обґрунтоване рішення і дотримуватися процесуального порядку і форми пред'явлення для впізнання, остаточно оцінка яким буде надаватися під час судового розгляду в умовах змагальності сторін.

3. Результат пред'явлення для впізнання має значення прямого доказу і може розглядатися як: 1) підстава для повідомлення про підозру та обвинувачення; 2) підстава для зняття підозри чи обвинувачення. У випадку встановлення судом свідомого порушення процесуального порядку і форми пред'явлення для впізнання для створення штучної підстави для притягнення пред'явленої особи до кримінальної відповідальності винні службові особи мають нести встановлену юридичну відповідальність.

У статті акцентовано на окремих питаннях пред'явлення для впізнання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, як найбільш актуальних для слідчо-судової практики. Тому не окреслено остаточно вирішення всіх проблем, які постають під час прийняття рішення щодо пред'явлення особи для впізнання. Зокрема, як видається, заслуговують окремих досліджень та обговорення проблемні питання пред'явлення для впізнання особи поза її візуальним та аудіоспостереженням, його співвідношення з пред'явленням для впізнання за фотознімками та інші.

Список використаних джерел

1. Волобуєва О. О. Пред'явлення особи для впізнання в кримінальних провадженнях про статеві кримінальні правопорушення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2024. Вип. 84. Ч. 4. С. 25–30. DOI: <https://doi.org/10.24144/-2307-3322.2024.84.4.3>.
2. Гарасимів О., Ряшко О. Пред'явлення для впізнання як слідча (розшукова) дія у кримінальному провадженні. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. Noiembrie. 2021. S. 81–87. URL: <http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2021/1/14.pdf>.

3. Гриненко К. В. Організаційно-тактичні засади пред'явлення особи для впізнання за зовнішніми ознаками. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. №1. С. 155–159. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.1.32>.
4. Єфімов М. М. Підготовчий етап пред'явлення особи для впізнання. *НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2017. Вип. 1/2 (33/34). С. 186–189.
5. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2019. 288 с.
6. Конюшенко Я. Ю. Генезис інституту пред'явлення для впізнання за законодавством України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 2. Т. 2. Ч. 2. С. 43–47.
7. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Тіщенко. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 556 с.
8. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська. 2-ге вид., перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
9. Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є., Микитенко О. Б. Підстави та процесуальний порядок пред'явлення для впізнання в кримінальному провадженні. *Правовий часопис Донбасу / law journal of donbass*. 2023. № 2(83). С. 51–55. DOI: 10.32782/2523-4269-2023-83-51-55.
10. Оцінка доказів, отриманих у результаті пред'явлення особи для впізнання. *Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо визнання доказів недопустимими (2018–2021 роки)*. С. 60–61. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_2021_07_19.pdf.
11. Постанова Верховного Суду від 18 грудня 2019 р. у справі № 761/2021/16-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86505832>.
12. Тіщенко В. В., Подобний О. О. Криміналістика : навч.-метод. посібник. Одеса : Видавництво «Юридика», 2022. 236 с.
13. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор, 2007. 640 с.

References

1. Volobujeva, O. O. (2024). Pred'javlennja osoby dlja vpiznannja v kryminalnykh provadzhennjakh pro statevi kryminalni pravoporushennja. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo Nacionalnogho Universytetu. Serija PRAVO*, 84, 4, 25–30. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.4.3>.
2. Gharasymiv, O., Rjashko, O. (2021). Pred'javlennja dlja vpiznannja jak slidcha (rozshukova) dija u kryminalnomu provadzhenni. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. Noiembrie, 81–87. Retrieved from <http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2021/1/14.pdf>.
3. Ghrynenko, K. V. (2020). Orghanizacijno-taktychni zasady pred'javlennja osoby dlja vpiznannja za zovnishnimy oznakamy. *Pivdenoukrajinskij pravnychij chasopys*, 1, 155–159. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.1.32>.
4. Jefimov, M. M. (2017). Pidghotovchij etap pred'javlennja osoby dlja vpiznannja. NTUU «KPI». *Politologhija. Sociologhija. Pravo*, 1/2 (33/34), 186–189.
5. Konovalova, V. O., Shepitjko, V. Ju. (2019). *Jurydychna psykhologhija* : pidruchnyk. 3-tje vyd., pererob. i dop. Kharkiv : Pravo.
6. Konjushenko, Ja. Ju. (2018). Genezys instytutu pred'javlennja dlja vpiznannja za zakonodavstvom Ukrajiny. *Naukovyj visnyk publichnogho ta pryvatnogho prava*, 2, 2, 2. 43–47.
7. *Kryminalistyka* : pidruchnyk / za red. V. V. Tishhenka. Odessa : Vydavnychij dim «Gheljvetyka», 2017.
8. *Kryminalistyka* : pidruch. dlja stud. vyshh. navch. zakl. / K. O. Chaplynskyj, O. V. Luskatov, I. V. Pyrygh, V. M. Pletenecj, Ju. A. Chaplynsjka. 2-e vyd, pererob. i dop. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. Lira LTD, 2017.
9. Luk'janchikov, Je. D., Luk'janchikov, B. Je., Mykytenko, O. B. (2023). Pidstavy ta procesualnyj porjadok pred'javlennja dlja vpiznannja v kryminalnomu provadzhenni. *Pravovyj chasopys donbasu / law journal of Donbass*, 2(83), 51–55. DOI: 10.32782/2523-4269-2023-83-51-55.

10. Ocinka dokaziv, otrzymanych u rezultati pred'javlennja osoby dlja vpiznannja. *Oghljad sudovoji praktyky Kasacijnogho kryminalnogho sudu u skladi Verkhovnogho Sudu shhodo vyznannja dokaziv nedopustymy (2018–2021 roky)*, 60–61. Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_2021_07_19.pdf.
11. Postanova Verkhovnogho Sudu vid 18 ghrudnja 2019 r. u spravi No 761/2021/16-k. *Jedynyj derzhavnyj rejestr sudovykh rishenj*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86505832>.
12. Tishhenko, V. V., Podobnyj, O. O. (2022). *Kryminalistyka : navch.-metod. posibnyk*. Odesa : Vydavnytvo «Jurydyka».
13. Shapar, V. B. (2007). *Suchasnyj tlumachnyj psykholohichnyj slovnyk*. Xarkiv : Prapor.

PRESENTING A PERSON FOR IDENTIFICATION: TO PRESENT OR NOT TO PRESENT

Anatolii Volobuiev

*Dnipro State University of Internal Affairs,
26, Nauky Avenue, Dnipro, Ukraine, 49005,
e-mail: vaf26@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9419-7446*

The article analyzes the investigative and judicial practice of presenting a person for identification as well as the significance of its results for proving an important circumstance of a crime. It is substantiated that in criminal proceedings, the decision to present a person for identification shall be made only for the purpose of identification. It is emphasized that presenting a person for identification is aimed at using the image of the offender formed in the memory of the eyewitness to the crime for their subjective identification. Conducting such an action is not obligatory for the investigator. The corresponding decision is made only if the following conditions are met: 1) the identification of an eyewitness who perceived the person of the criminal offender under certain circumstances and provided appropriate testimony; 2) the eyewitness's testimony regarding the general and individual characteristics of the offender and the demonstration of confidence in their recognition; 3) the investigator's internal conviction that the information provided by the eyewitness is sufficient to identify the person by presenting them for identification.

The investigator's decision shall take into account that presenting a person for identification is a special form of identification. This form is significantly different from identification by material traces of a crime. Its specificity lays in the fact that the identification procedure takes place in the inner world of a person, whose mental processes cannot be observed and evaluated by the investigator. Therefore, to ensure the reliability of its results, the prosecution must make a carefully considered and reasoned decision as well as to adhere to the procedural order and form of presentation for identification. The final assessment takes place only in court. It is emphasized that the result of presentation for identification can obtain the value of direct evidence in two aspects: 1) identification of a person and the presence of grounds for reporting suspicion and accusation; 2) failure to recognize a person and the presence of grounds for removing suspicion or accusation from them. If the court establishes a deliberate violation of the procedural order and form of presentation for identification in order to create an artificial basis for bringing a person to criminal liability, the guilty officials shall be held legally liable.

Keywords: presentation for identification, identification, subjective identification, procedural order, direct evidence.

*Стаття: надійшла до редакції 10.03.2025
прийнята до друку 22.05.2025*